

Taittirīya-Brāhmaṇa

Book 1, Chapter 7

Edited by Subramania Sarma, Chennai

Final proofread version, 1st April 2005

[[1-7-1-1]]

ए॒तद्वा॒ह्म॒णान्ये॒व पञ्च॑ ह॒वींषि॑ ।
अथे॒न्द्राय॑ शु॒नासी॑राय॒ पुरो॒डाशं॑ द्वा॒दश॑क॒पालं॑ निर्व॑पति ।
सं॒वत्स॑रो वा इन्द्रा॒ शुना॑सीरः ।
सं॒वत्स॑रेणै॒वास्मा॒ अन्न॑मव॒रुन्धे॑ ।
वा॒यव॑र्यं प॒र्यो भ॑वति ।
वा॒युर्वै वृ॑ष्ट्यै प्र॒दाप॑यिता ।
स ए॒वास्मै॑ वृ॒ष्टिं प्र॑दापयति ।
सौर्यं॑ एक॒कपालो॑ भवति ।
सूर्येण॑ वा अ॒मुष्मिँ॑ल्लोके वृ॒ष्टिर्धृ॑ता ।
स ए॒वास्मै॑ वृ॒ष्टिं नि॒यच्छ॑ति ॥ १ ॥

[[1-7-1-2]]

द्वा॒दश॑ग॒वः सी॒रं दक्षि॑णा॒ समृ॑च्च्यै ।
दे॒वासुराः॑ सं॒यत्ता॑ आसन् ।
ते दे॒वा अ॒ग्निम॑ब्रुवन् ।
त्वया॑ वी॒रेणा॑सुरान॒भिभ॑वा॒मेति॑ ।
सोऽब्र॑वीत् ।
त्रे॒धाऽह॑मा॒त्मानं॑ वि॒करि॑ष्य॒ इति॑ ।
स त्रे॒धाऽऽत्मानं॑ व्य॒कुरु॑त् ।
अ॒ग्निं तृ॑तीयम् ।
रु॒द्रं तृ॑तीयम् ।
वरु॑णं तृ॒तीयम् ॥ २ ॥

[[1-7-1-3]]

सोऽब्र॑वीत् ।

क इ॒दं तु॒रीय॒मिति॑ ।
 अ॒ह॒मितीन्द्रो॑ऽब्रवीत् ।
 सं तु सृ॒जावहा॒ इति॑ ।
 तौ सम॑सृजेताम् ।
 स इन्द्र॑स्तुरीयमभवत् ।
 यदिन्द्र॑स्तुरीयमभवत् ।
 तदिन्द्र॑तुरीयस्येन्द्रतुरीयत्वम् ।
 ततो॒ वै दे॒वा व्य॑जयन्त ।
 यदिन्द्र॑तुरीयं निरु॒प्यते॒ विजि॑त्यै ॥ ३ ॥

[[1-7-1-4]]

व॒हिनी॑ धे॒नुर्दक्षि॑णा ।
 यद्व॒हिनी॑ ।
 तेना॑ऽऽग्नेयी ।
 यद्गौः ।
 तेन॑ रौ॒द्री ।
 यद्धे॒नुः ।
 तेनै॒न्द्री ।
 यत्स्त्री॑ स॒ती दा॒न्ता ।
 तेन॑ वा॒रु॒णी समृ॑द्ध्यै ।
 प्र॒जाप॑तिर्य॒ज्ञम॑सृजत ॥ ४ ॥

[[1-7-1-5]]

तꣳ सृष्टꣳ रक्षाꣳस्यजिघाꣳसन् ।
 स ए॒ताः प्र॒जाप॑तिरा॒त्मनो॑ दे॒वता॒ निर॑मिमीत ।
 ताभि॒र्वै स दि॒ग्भ्यो॑ रक्षाꣳसि प्राणु॑दत ।
 यत्पञ्चा॒वत्तीयं॑ जुहोति ।
 दि॒ग्भ्य ए॒व तद्य॑जमानो रक्षाꣳसि प्रणु॑दते ।
 समृ॑द्धꣳ रक्षः संदग्धꣳ रक्ष इत्या॑ह ।
 रक्षाꣳस्ये॒व संद॑हति ।
 अ॒ग्नये॑ रक्षो॒घ्ने स्वा॑हेत्या॑ह ।

दे॒वता॑भ्य ए॒व वि॑जि॒ग्या॒नाभ्यो॑ भा॒गधे॑यं करोति।
प्र॒ष्टि॒वाही॑ रथो॒ दक्षि॑णा॒ समृ॑च्चै ॥ ५ ॥

[[1-7-1-6]]

इन्द्रो॑ वृ॒त्रं ह॒त्वा।
असुरा॑न्परा॒भाव्य॑।
नमु॑चिमासुरं॒ नाल॑भत।
तं श॒च्याऽगृ॑ह्णात्।
तौ सम॑लभेताम्।
सोऽस्मा॑दु॒भिश्नु॑नतरोऽभवत्।
सोऽब्र॑वीत्।
सं॒धां सं॑दधावहै।
अथ॒ त्वाऽव॑ स्रक्ष्यामि।
न मा॒ शुष्के॑ण॒ नार्द्रे॑ण॒ हनः॑ ॥ ६ ॥

[[1-7-1-7]]

न दि॒वा न॑ नक्त॒मिति॑।
स ए॒तम॑पां॒ फेन॑मसिञ्चत्।
न वा ए॒ष शुष्को॑ नार्द्रो॒ व्यु॑ष्टाऽऽसीत्।
अनु॑दितः॒ सूर्यः॑।
न वा ए॒तदि॒वा न॑ नक्त॒म्।
तस्यै॑तस्मिँल्लोके।
अ॒पां फे॑नेन॒ शिर॒ उद॑वर्तयत्।
तदे॑नमन्ववर्तत।
मि॒त्रद्रु॑गिति॑ ॥ ७ ॥

[[1-7-1-8]]

स ए॒तान॑पा॒मार्गा॑न॒जन॑यत्।
तान॑जुहोत्।
तैर्वै॑ स रक्षा॒स्यपा॑हत।
यद॑पा॒मार्ग॑हो॒मो भव॑ति।
रक्ष॑सा॒मप॑हत्यै।

एकोल्मुकेन॑ यन्ति।
तद्धि॑ रक्षसां॑ भाग॒धेयम्।
इ॒मां दि॒शं यन्ति।
ए॒षा वै रक्षसां॑ दिक्।
स्वाया॑मेव दि॒शि रक्षा॑सि हन्ति ॥ ८ ॥

[[1-7-1-9]]

स्वकृ॑त इ॒रिणे॑ जुहोति प्रद॒रे वा।
ए॒तद्वै रक्ष॑सामा॒यत॑नम्।
स्व ए॒वाय॑तने॒ रक्षा॑सि हन्ति।
प॒र्णम॑येन॒ स्रुवे॑ण जुहोति।
ब्र॒ह्म वै प॒र्णः।
ब्र॒ह्मणै॑व रक्षा॑सि हन्ति।
दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒व इत्या॑ह।
स॒वितृ॑प्रसू॒त ए॒व रक्षा॑सि हन्ति।
ह॒तः रक्षोऽ॑वधिष्म॒ रक्ष॑ इत्या॑ह।
रक्ष॑सा॒ः स्तृ॒त्यै।
यद्व॑स्ते॒ तदक्षि॑णा नि॒रव॑त्त्यै।
अप्र॑तीक्ष॒माय॑न्ति।
रक्ष॑सामन्त॒र्हित्यै॑ ॥ ९ ॥
यच्छ॑ति॒ वरु॑णं॒ तृती॑यं॒ विजि॑त्या असृ॒जत॑ समृ॒द्ध्यै ह॒नो मि॒त्रद्रु॑गिति॒ हन्ति॑ स्तृ॒त्यै त्री॑णि च ॥ १ ॥

[[1-7-2-1]]

धा॒त्रे पु॒रोडा॑शं द्वा॒दश॑कपालं॒ निर्व॑पति।
सं॒वत्स॑रो वै धा॒ता।
सं॒वत्स॑रेणै॒वास्मै॑ प्र॒जाः प्र॑जनयति।
अ॒न्वे॒वास्मा॑ अनु॒मति॑र्मन्यते।
रा॒ते रा॒का।
प्र सि॑नीवा॒ली ज॑नयति।
प्र॒जास्वे॒व प्रजा॑तासु कु॒ह्वा वाचं॑ दधाति।
मि॒थुनौ॑ गावौ॒ दक्षि॑णा॒ समृ॒द्ध्यै।

आग्नावैष्णवमेकादशकपालं निर्वपति।

ऐन्द्रावैष्णवमेकादशकपालम् ॥ १ ॥

[[1-7-2-2]]

वैष्णवं त्रिकपालम्।

वीर्यं वा अग्निः।

वीर्यमिन्द्रः।

वीर्यं विष्णुः।

प्रजा एव प्रजाता वीर्यं प्रतिष्ठापयति।

तस्मात्प्रजा वीर्यावतीः।

वामन ऋषभो वही दक्षिणा।

यद्वही।

तेनाग्नेयः।

यदृषभः ॥ २ ॥

[[1-7-2-3]]

तेनैन्द्रः।

यद्वामनः।

तेन वैष्णवः समृच्चै।

अग्नीषोमीयमेकादशकपालं निर्वपति।

इन्द्रासोमीयमेकादशकपालम्।

सौम्यं चरुम्।

सोमो वै रेतोधाः।

अग्निः प्रजानां प्रजनयिता।

वृद्धानामिन्द्रः प्रदापयिता।

सोमं एवास्मै रेतो दधाति ॥ ३ ॥

[[1-7-2-4]]

अग्निः प्रजां प्रजनयति।

वृद्धानामिन्द्रः प्रयच्छति।

बभ्रुर्दक्षिणा समृच्चै।

सोमापौष्णं चरुं निर्वपति।

ऐन्द्रा॒पौष्णं॑ च॒रुम्।
सोमो॒ वै रेतो॑धाः।
पू॒षा प॑शूनां प्र॒जनयि॑ता।
वृ॒द्धाना॑मिन्द्रः प्र॒दापयि॑ता।
सोमं ए॒वास्मै॑ रेतो॒ दधा॑ति।
पू॒षा प॑शून्प्र॒जनयति॑ ॥

[[1-7-2-5]]

वृ॒द्धानिन्द्रः॑ प्र॒यच्छति॑।
पौष्णश्च॒रुर्भवति॑।
इ॒यं वै पू॒षा।
अ॒स्यामे॒व प्र॑ति॒तिष्ठति॑।
श्या॒मो दक्षि॑णा॒ समृ॑च्चै।
ब॒हु वै पु॑रुषो मे॒ध्यमु॑प॒गच्छति॑।
वैश्वान॑रं द्वा॒दश॑क॒पालं॒ निर्व॑पति।
सं॒वत्स॑रो वा अ॒ग्निर्वैश्वान॑रः।
सं॒वत्स॑रेणै॒वैन॑ः स्व॒दयति॑।
हि॒रण्यं॒ दक्षि॑णा ॥ ५ ॥

[[1-7-2-6]]

प॒वित्रं॑ वै हि॒रण्यम्।
पु॒नात्ये॒वैन॑म्।
ब॒हु वै रा॑ज॒न्योऽनृ॑तं करोति।
उ॒पजा॑म्यै ह॒रते॑।
जि॒नाति॑ ब्राह्म॒णम्।
व॒दत्य॑नृ॒तम्।
अ॒नृते॑ ख॒लु वै क्रि॒यमाणे॑ वरु॒णो गृ॑ह्णाति।
वा॒रुणं॑ य॒वम॑यं च॒रुं निर्व॑पति।
वा॒रुण॑पा॒शदे॒वैन॑ मुञ्चति।
अश्वो॒ दक्षि॑णा।
वा॒रुणो॑ हि दे॒वत॑याऽश्वः॒ समृ॑च्चै ॥ ६ ॥

ऐन्द्रावैष्णवमेकादशकपालं यदृषभो दधाति पूषा पशून्प्रजनयति हिरण्यं दक्षिणा दक्षिणैकं च ॥ २ ॥

[[1-7-3-1]]

रत्निनामेतानि हवींषि भवन्ति।

एते वै राष्ट्रस्य प्रदातारः।

एतेऽपादातारः।

य एव राष्ट्रस्य प्रदातारः।

येऽपादातारः।

त एवास्मै राष्ट्रं प्रयच्छन्ति।

राष्ट्रमेव भवति।

यत्समाहृत्य निर्वपेत्।

अरत्निनः स्युः।

यथायथं निर्वपति रत्नित्वायं ॥ १ ॥

[[1-7-3-2]]

यत्सद्यो निर्वपेत्।

यावतीमेकेन हविषाऽऽशिषमवरुन्धे।

तावतीमवरुन्धीत।

अन्वहं निर्वपति।

भूयसीमेवाशिषमवरुन्धे।

भूयसो यज्ञक्रतूनुपैति।

बार्हस्पत्यं चरुं निर्वपति ब्रह्मणो गृहे।

मुखत एवास्मै ब्रह्म सञ्श्रयति।

अथो ब्रह्मन्नेव क्षत्रमन्वारम्भयति।

शित्तिपृष्ठो दक्षिणा समृच्चै ॥ २ ॥

[[1-7-3-3]]

ऐन्द्रमेकादशकपालं राजन्यस्य गृहे।

इन्द्रियमेवावरुन्धे।

ऋषभो दक्षिणा समृच्चै।

आदित्यं चरुं महिष्यै गृहे।

इयं वा अदितिः।

अस्यामेव प्रतितिष्ठति ।
धेनुर्दक्षिणा समृच्चै ।
भगाय चरुं वावातायै गृहे ।
भगमेवास्मिन्दधाति ।
विचित्तगर्भा पष्ठौही दक्षिणा समृच्चै ॥ ३ ॥

[[1-7-3-4]]

नैर्ऋतं चरुं परिवृत्तैर्गृहे कृष्णानां व्रीहीणां नखनिर्भिन्नम् ।
पाप्मानमेव निर्ऋतिं निरवदयते ।
कृष्णा कूटा दक्षिणा समृच्चै ।
आग्नेयमष्टकपालं सेनान्यो गृहे ।
सेनामेवास्य सञ्श्रयति ।
हिरण्यं दक्षिणा समृच्चै ।
वारुणं दशकपालं सूतस्य गृहे ।
वरुणसवमेवावरुन्धे ।
महानिरष्टो दक्षिणा समृच्चै ।
मारुतं सप्तकपालं ग्रामण्यो गृहे ॥ ४ ॥

[[1-7-3-5]]

अन्नं वै मरुतः ।
अन्नमेवावरुन्धे ।
पृश्निर्दक्षिणा समृच्चै ।
सावित्रं द्वादशकपालं क्षत्तुर्गृहे प्रसूत्यै ।
उपध्वस्तो दक्षिणा समृच्चै ।
आश्विनं द्विकपालं संग्रहीतुर्गृहे ।
अश्विनो वै देवानां भिषजौ ।
ताभ्यामेवास्मै भेषजं करोति ।
सवात्यौ दक्षिणा समृच्चै ।
पौष्णं चरुं भागदुघस्य गृहे ॥ ५ ॥

[[1-7-3-6]]

अन्नं वै पूषा ।

अन्नमेवावरुन्धे।
 श्यामो दक्षिणा समृच्चै।
 रौद्रं गावीधुकं चरुमक्षावापस्य गृहे।
 अन्त एव रुद्रं निरवदयते।
 शबल उद्वारो दक्षिणा समृच्चै।
 द्वादशैतानि हवींषि भवन्ति।
 द्वादश मासाः संवत्सरः।
 संवत्सरेणैवास्मै राष्ट्रमवरुन्धे।
 राष्ट्रमेव भवति ॥ ६ ॥

[[1-7-3-7]]

यन्न प्रतिनिर्वपेत्।
 रत्नितं आशिषोऽवरुन्धीरन्न।
 प्रतिनिर्वपति।
 इन्द्राय सुत्राम्णे पुरोडाशमेकादशकपालम्।
 इन्द्रायां होमुचै।
 आशिष एवावरुन्धे।
 अयन्नो राजा वृत्रहा राजा भूत्वा वृत्रं वध्यादित्याह।
 आशिषमेवैतामाशास्ते।
 मैत्राबार्हस्पत्यं भवति।
 श्वेतायै श्वेतवत्सायै दुग्धे ॥ ७ ॥

[[1-7-3-8]]

बार्हस्पत्ये मैत्रमपि दधाति।
 ब्रह्म चैवास्मै क्षत्त्रं च समीचीं दधाति।
 अथो ब्रह्मन्नेव क्षत्त्रं प्रतिष्ठापयति।
 बार्हस्पत्येन पूर्वेण प्रचरति।
 मुखत एवास्मै ब्रह्म सञ्श्रयति।
 अथो ब्रह्मन्नेव क्षत्त्रमन्वारम्भयति।
 स्वयंकृता वेदिर्भवति।
 स्वयंदिनं बर्हिः।

स्वयंकृत इध्मः।

अनभिजितस्याभिजित्यै।

तस्माद्राज्ञामरण्यमभिजितम्।

सैव श्वेता श्वेतवत्सा दक्षिणा समृच्चै ॥ ८ ॥

रत्नित्वाय समृच्चै पष्ठौही दक्षिणा समृच्चै ग्रामण्यो गृहे भागदुघस्य गृहे भवति दुग्धेऽभिजित्यै द्वे च ॥

३ ॥

[[1-7-4-1]]

देवसुवामेतानि हवींषि भवन्ति।

एतावन्तो वै देवानां सवाः।

त एवास्मै सवान्प्रयच्छन्ति।

त एनं सुवन्ते।

अग्निरेवैनं गृहपतीनां सुवते।

सोमो वनस्पतीनाम्।

रुद्रः पशूनाम्।

बृहस्पतिर्वाचाम्।

इन्द्रो ज्येष्ठानाम्।

मित्रः सत्यानाम् ॥ १ ॥

[[1-7-4-2]]

वरुणो धर्मपतीनाम्।

एतदेव सर्वं भवति।

सविता त्वां प्रसवानां सुवतामिति हस्तं गृह्णाति प्रसूत्यै।

ये देवा देवसुवः स्थेत्याह।

यथा यजुरेवैतत्।

महते क्षत्राय महत आधिपत्याय महते जानराज्यायेत्याह।

आशिषमेवैतामाशास्ते।

एष वो भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानां राजेत्याह।

तस्मात्सोमराजानो ब्राह्मणाः।

प्रतित्यन्नाम राज्यमधायीत्याह ॥ २ ॥

[[1-7-4-3]]

रा॒ज्यमे॒वास्मि॒न्प्रति॑दधाति ।
 स्वां॑ त॒नुवं॑ वरु॒णो अ॒शि॒श्रेदि॒त्याह॑ ।
 वरु॒णस॒वमे॒वावरु॑न्धे ।
 शु॒चैर्मि॒त्रस्य॑ व्र॒त्या अ॒भूमे॒त्याह॑ ।
 शु॒चिमे॒वैनं॑ व्र॒त्यं करो॑ति ।
 अ॒म॒न्महि॑ म॒हत॑ ऋ॒तस्य॑ ना॒मेत्या॑ह ।
 म॒नुत॑ ए॒वैन॑म् ।
 सर्वे॑ व्रा॒ता वरु॑णस्या॒भूव॑न्नित्या॒ह ।
 सर्व॑व्रा॒तमे॒वैनं॑ करोति ।
 वि मि॒त्र ए॒वैर॑रा॒तिम॒तारी॑दि॒त्याह॑ ॥ ३ ॥

[[1-7-4-4]]

अ॒रा॒तिमे॒वैनं॑ ता॒रय॑ति ।
 अ॒सू॒षुद॑न्त॒ यज्ञि॑यां ऋ॒तेने॒त्याह॑ ।
 स्व॒दय॑त्ये॒वैन॑म् ।
 व्यु॒त्रि॒तो ज॑रि॒माणं॑ न आ॒न॒डित्या॑ह ।
 आ॒युरे॒वास्मि॑न्द्धाति ।
 द्वा॒भ्यां वि॑मृष्टे ।
 द्वि॒पाद्य॑ज॒मानः॑ प्र॒तिष्ठि॑त्यै ।
 अ॒ग्नी॒षोमी॑यस्य॒ चैका॑द॒शक॑पालस्य॒ देव॑सु॒वां च॑ ह॒विषा॑म॒ग्नये॑ स्वि॒ष्टकृ॑ते॒ सम॑व॒द्यति॑ ।
 दे॒वता॑भिरे॒वैन॑मु॒भय॑तः॒ परि॑गृह्णाति ।
 वि॒ष्णु॒क्र॒मान्क्रम॑ते ।
 वि॒ष्णुरे॒व भू॒त्वेमाँ॑ल्लो॒कान॑भि॒जय॑ति ॥ ४ ॥
 स॒त्याना॑म॒धायी॑त्याहा॒तारी॑दि॒त्याह॑ क्र॒मत॑ ए॒कं च॑ ॥ ४ ॥

[[1-7-5-1]]

अ॒र्थे॒तः स्थे॑ति॒ जुहो॑ति ।
 आ॒हु॒त्यै॒वैना॑ नि॒ष्क्री॑य गृह्णाति ।
 अथो॑ ह॒विष्कृ॑ताना॒मेवा॑भिघृ॒तानां॑ गृह्णाति ।
 वह॑न्तीनां गृह्णाति ।
 ए॒ता वा अ॒पाꣳ रा॒ष्ट्रम् ।

राष्ट्रमेवास्मै गृह्णाति।
अथो श्रियमेवैनमभिवहन्ति।
अपां पतिरसीत्याह।
मिथुनमेवाकः।
वृषाऽस्यूर्मिरित्याह ॥ १ ॥

[[1-7-5-2]]

ऊर्मिमन्तमेवैनं करोति।
वृषसेनोऽसीत्याह।
सेनामेवास्य सङ्श्यति।
ब्रजक्षितः स्थेत्याह।
एता वा अपां विशः।
विशमेवास्मै पर्यूहति।
मरुतामोजः स्थेत्याह।
अन्नं वै मरुतः।
अन्नमेवावरुन्धे।
सूर्यवर्चसः स्थेत्याह ॥ २ ॥

[[1-7-5-3]]

राष्ट्रमेव वर्चस्व्यकः।
सूर्यत्वचसः स्थेत्याह।
सत्यं वा एतत्।
यद्वर्षति।
अनृतं यदा तपति वर्षति।
सत्यानृते एवावरुन्धे।
नैनं सत्यानृते उदिते हिंस्तः।
य एवं वेद।
मान्दाः स्थेत्याह।
राष्ट्रमेव ब्रह्मवर्चस्यकः ॥ ३ ॥

[[1-7-5-4]]

वाशाः स्थेत्याह।

राष्ट्रमेव वश्यकः ।
शक्करीः स्थेत्याह ।
पशवो वै शक्करीः ।
पशूनेवावरुन्धे ।
विश्वभृतः स्थेत्याह ।
राष्ट्रमेव पयस्व्यकः ।
जनभृतः स्थेत्याह ।
राष्ट्रमेवेन्द्रियाव्यकः ।
अग्नेस्तेजस्याः स्थेत्याह ॥ ४ ॥

[[1-7-5-5]]

राष्ट्रमेव तेजस्व्यकः ।
अपामोषधीनां रसः स्थेत्याह ।
राष्ट्रमेव मध्व्यमकः ।
सारस्वतं ग्रहं गृह्णाति ।
एषा वा अपां पृष्ठम् ।
यत्सरस्वती ।
पृष्ठमेवैनं समानानां करोति ।
षोडशभिर्गृह्णाति ।
षोडशकलो वै पुरुषः ।
यावानेव पुरुषः ।
तस्मिन्वीर्यं दधाति ।
षोडशभिर्जुहोति षोडशभिर्गृह्णाति ।
द्वात्रिंशत्संपद्यन्ते ।
द्वात्रिंशदक्षराऽनुष्टुक् ।
वागनुष्टुप् सर्वाणि च्छन्दांसि ।
वाचैवैनं सर्वेभिश्छन्दोभिरभिषिञ्चति ॥ ५ ॥
ऊर्मिरित्याह सूर्यवर्चसः स्थेत्याह ब्रह्मवर्चस्यकस्तेजस्याः स्थेत्याहैव पुरुषः षड् ॥ ५ ॥

[[1-7-6-1]]

देवीरापः सं मधुमतीर्मधुमतीभिः सृज्यध्वमित्याह ।

ब्रह्मणैवैनाः सःसृजति।
अनाधृष्टाः सीदतेत्याह।
ब्रह्मणैवैनाः सादयति।
अन्तरा होतुश्च धिष्णियं ब्राह्मणाच्छःसिनश्च सादयति।
आग्नेयो वै होता।
ऐन्द्रो ब्राह्मणाच्छःसी।
तेजसा चैवेन्द्रियेण चोभयतौ राष्ट्रं परिगृह्णाति।
हिरण्येनोत्पुनाति।
आहुत्यै हि पवित्राभ्यामुत्पुनन्ति व्यावृत्त्यै ॥ १ ॥

[[1-7-6-2]]

शतमानं भवति।
शतायुः पुरुषः शतेन्द्रियः।
आयुष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति।
अनिभृष्टमसीत्याह।
अनिभृष्टः ह्येतत्।
वाचो बन्धुरित्याह।
वाचो ह्येष बन्धुः।
तपोजा इत्याह।
तपोजा ह्येतत्।
सोमस्य दात्रमसीत्याह ॥ २ ॥

[[1-7-6-3]]

सोमस्य ह्येतद्दात्रम्।
शुक्रा वः शुक्रेणोत्पुनामीत्याह।
शुक्रा ह्यापः।
शुक्रः हिरण्यम्।
चन्द्राश्चन्द्रेणेत्याह।
चन्द्रा ह्यापः।
चन्द्रः हिरण्यम्।
अमृता अमृतेनेत्याह।

अमृता ह्यापः ।

अमृतं हिरण्यम् ॥ ३ ॥

[[1-7-6-4]]

स्वाहा राजसूयायेत्याह ।

राजसूयाय ह्येना उत्पुनाति ।

सधमादाँ द्युम्नि नीरूर्जँ एता इति वारुण्यर्चा गृह्णाति ।

वरुणसवमेवावरुन्धे ।

एकया गृह्णाति ।

एकधैव यजमाने वीर्यं दधाति ।

क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य योनिरसीति तार्प्यं चोष्णीषं च प्रयच्छति सयोनित्वाय ।

एकशतेन दर्भपुञ्जीलैः पवयति ।

शतायुर्वै पुरुषः शतवीर्यः ।

आत्मैकशतः ॥ ४ ॥

[[1-7-6-5]]

यावानेव पुरुषः ।

तस्मिन्वीर्यं दधाति ।

दध्याशयति ।

इन्द्रियमेवावरुन्धे ।

उदुम्बरमाशयति ।

अन्नाद्यस्यावरुञ्चै ।

शष्पाण्याशयति ।

सुराबलिमेवैनं करोति ।

आविदँ एता भवन्ति ।

आविदँमेवैनं गमयन्ति ॥ ५ ॥

[[1-7-6-6]]

अग्निरेवैनं गार्हपत्येनावति ।

इन्द्रं इन्द्रियेण ।

पूषा पशुभिः ।

मित्रावरुणौ प्राणापानाभ्याम् ।

इन्द्रो वृत्राय वज्रमुदयच्छत्।

स दिवसमलिखत्।

सौऽर्यम्णः पन्था अभवत्।

स आविन्ने द्यावापृथिवी धृतव्रते इति द्यावापृथिवी उपाधावत्।

स आभ्यामेव प्रसूत इन्द्रो वृत्राय वज्रं प्राहरत्।

आविन्ने द्यावापृथिवी धृतव्रते इति यदाह ॥ ६ ॥

[[1-7-6-7]]

आभ्यामेव प्रसूतो यजमानो वज्रं भ्रातृव्याय प्रहरति।

आविन्ना देव्यदितिर्विश्वरूपीत्याह।

इयं वै देव्यदितिर्विश्वरूपी।

अस्यामेव प्रतितिष्ठति।

आविन्नोऽयमसावामुष्यायणोऽस्यां विश्वस्मिन्नाष्ट इत्याह।

विश्वैवेनः राष्ट्रेण समर्धयति।

महते क्षत्राय महत आधिपत्याय महते जानराज्यायेत्याह।

आशिषमेवैतामाशास्ते।

एष वो भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानां राजेत्याह।

तस्मात्सोमराजानो ब्राह्मणाः ॥ ७ ॥

[[1-7-6-8]]

इन्द्रस्य वज्रोऽसि वार्त्रघ्न इति धनुः प्रयच्छति विजित्यै।

शत्रुबाधनाः स्थेतीषून्।

शत्रूनेवास्य बाधन्ते।

पात मां प्रत्यञ्चं पात मां तिर्यञ्चमन्वञ्चं मा पातेत्याह।

तिस्रो वै शरव्याः।

प्रतीची तिरश्च्यनूची।

ताभ्य एवैनं पान्ति।

दिग्भ्यो मां पातेत्याह।

दिग्भ्य एवैनं पान्ति।

विश्वाभ्यो मां नाष्ट्राभ्यः पातेत्याह।

अपरिमितादेवैनं पान्ति।

हिरण्यवर्णावुषसां विरोक इति त्रिष्टुभा ब्राह्म उद्गृह्णाति।

इन्द्रियं वै वीर्यं त्रिष्टुक।

इन्द्रियमेव वीर्यमुपरिष्ठादात्मन्धत्ते ॥ ८ ॥

व्यावृत्त्यै दात्रमसीत्याहामृतं हिरण्यमेकशतो गमयन्त्याह ब्राह्मणा नष्ट्राभ्यः पातेत्याह चत्वारि च ॥

६ ॥

[[1-7-7-1]]

दिशो व्यास्थापयति।

दिशामभिजित्यै।

यदनुप्रक्रामैत्।

अभि दिशो जयेत्।

उत्तु माद्येत्।

मनसाऽनुप्रक्रामति।

अभि दिशो जयति।

नोन्माद्यति।

समिधमातिष्ठेत्याह।

तेज एवावरुन्धे ॥ १ ॥

[[1-7-7-2]]

उग्रा मा तिष्ठेत्याह।

इन्द्रियमेवावरुन्धे।

विराज मा तिष्ठेत्याह।

अन्नाद्यमेवावरुन्धे।

उदीची मा तिष्ठेत्याह।

पशूनेवावरुन्धे।

ऊर्ध्वा मा तिष्ठेत्याह।

सुवर्गमेव लोकमभिजयति।

अनूजिहीते।

सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै ॥ २ ॥

[[1-7-7-3]]

मारुत एष भवति।

अन्नं वै मरुतः।
 अन्नमेवावरुन्धे।
 एकविंशतिकपालो भवति प्रतिष्ठित्यै।
 योऽरण्येऽनुवाक्यो गणः।
 तं मध्यत उपदधाति।
 ग्राम्यैरेव पशुभिरारण्यान्पशून्परिगृह्णाति।
 तस्माद्ग्राम्यैः पशुभिरारण्याः पशवः परिगृहीताः।
 पृथिव्यैः।
 अभ्यषिच्यत ॥ ३ ॥

[[1-7-7-4]]

स राष्ट्रं नाभवत्।
 स एतानि पार्थान्यपश्यत्।
 तान्यजुहोत्।
 तैर्वै स राष्ट्रमभवत्।
 यत्पार्थानि जुहोति।
 राष्ट्रमेव भवति।
 बार्हस्पत्यं पूर्वेषामुत्तमं भवति।
 ऐन्द्रमुत्तरेषां प्रथमम्।
 ब्रह्म चैवास्मै क्षत्रं च समीचीं दधाति।
 अथो ब्रह्मन्नेव क्षत्रं प्रतिष्ठापयति ॥ ४ ॥

[[1-7-7-5]]

षडुरस्तादभिषेकस्य जुहोति।
 षडुपरिष्ठात्।
 द्वादश संपद्यन्ते।
 द्वादश मासाः संवत्सरः।
 संवत्सरः खलु वै देवानां पूः।
 देवानामेव पुरं मध्यतो व्यवसर्पति।
 तस्य न कुतश्चनोपाव्याधो भवति।
 भूतानामवैष्टीर्जुहोति।

अत्रात्र वै मृत्युर्जायते।
 यत्र यत्रैव मृत्युर्जायते।
 तत एवैनमवयजते।
 तस्माद्राजसूयेनेजानः सर्वमायुरेति।
 सर्वे ह्यस्य मृत्यवोऽवैष्टाः।
 तस्माद्राजसूयेनेजानो नाभिचरितवै।
 प्रत्यगेनमभिचारः स्तृणुते ॥ ५ ॥
 रुन्धे समष्ट्या असिच्यत स्थापयति जायते पञ्च च ॥ ७ ॥

[[1-7-8-1]]

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयादिति शार्दूलचर्मोपस्तृणाति।
 यैव सोमे त्विषिः।
 या शार्दूले।
 तामेवावरुन्धे।
 मृत्योर्वा एष वर्णः।
 यच्छार्दूलः।
 अमृतं हिरण्यम्।
 अमृतमसि मृत्योर्मा पाहीति हिरण्यमुपास्यति।
 अमृतमेव मृत्योरन्तर्धत्ते।
 शतमानं भवति ॥ १ ॥

[[1-7-8-2]]

शतायुः पुरुषः शतेन्द्रियः।
 आयुष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति।
 दिद्योन्मा पाहीत्युपरिष्ठादधि निदधाति।
 उभयत एवास्मै शर्म दधाति।
 अवैष्टा दन्दशूका इति क्लीबं सीसैन विध्यति।
 दन्दशूकानेवावयजते।
 तस्मात्क्लीबं दन्दशूका दंशुकाः।
 निरस्तं नमुचेः शिर इति लोहितायसं निरस्यति।
 पाप्मानमेव नमुचिं निरवदयते।

प्राणा आत्मनः पूर्वेऽभिषिच्य इत्याहुः ॥ २ ॥

[[1-7-8-3]]

सोमो राजा वरुणः ।

देवा धर्मसुवश्च ये ।

ते ते वाचः सुवन्तां ते तै प्राणः सुवन्तामित्याह ।

प्राणानेवात्मनः पूर्वानभिषिञ्चति ।

यद्भूयात् ।

अग्नेस्त्वा तेजसाऽभिषिञ्चामीति ।

तेजस्व्येव स्यात् ।

दुश्चर्मा तु भवेत् ।

सोमस्य त्वा द्युम्नेनाभिषिञ्चामीत्याह ।

सौम्यो वै देवतया पुरुषः ॥ ३ ॥

[[1-7-8-4]]

स्वयैवैनं देवतयाऽभिषिञ्चति ।

अग्नेस्तेजसेत्याह ।

तेज एवास्मिन्दधाति ।

सूर्यस्य वर्चसेत्याह ।

वर्च एवास्मिन्दधाति ।

इन्द्रस्येन्द्रियेणेत्याह ।

इन्द्रियमेवास्मिन्दधाति ।

मित्रावरुणयोर्वीर्येणेत्याह ।

वीर्यमेवास्मिन्दधाति ।

मरुतामोजसेत्याह ॥ ४ ॥

[[1-7-8-5]]

ओज एवास्मिन्दधाति ।

क्षत्राणां क्षत्रपतिरसीत्याह ।

क्षत्राणामेवैनं क्षत्रपतिं करोति ।

अतिदिवस्पाहीत्याह ।

अत्यन्यान्पाहीति वावैतदाह ।

स॒माव॑वृ॒त्रन्न॑ध॒रागु॑दी॒चीरि॒त्याह॑ ।
रा॒ष्ट्रमे॑वास्मिन्ध्रु॒वम॑कः ।
उ॒च्छेष॑णेन जुहोति ।
उ॒च्छेष॑णभा॒गो वै रु॒द्रः ।
भा॒गधे॑ये॒नैव रु॒द्रं नि॒रव॑दयते ॥ ५ ॥

[[1-7-8-6]]

उद॑ङ्घ॒रेत्या॑ग्नी॒द्धे जु॑होति ।
ए॒षा वै रु॒द्रस्य॑ दिक् ।
स्वाया॑मे॒व दि॒शि रु॒द्रं नि॒रव॑दयते ।
रु॒द्र य॑त्ते क्र॒यीप॑रं॒ नामे॑त्याह ।
यद्वा अ॑स्य क्र॒यीप॑रं॒ नाम॑ ।
तेन॒ वा ए॒ष हि॑नस्ति ।
य॒ः हि॑नस्ति ।
तेनै॒वैन॑ः स॒ह श॑मयति ।
तस्मै॑ हु॒तम॑सि॒ यमे॑ष्ट॒मसी॑त्याह ।
य॒मादे॒वास्य॑ मृ॒त्युम॑व॒यज॑ते ॥ ६ ॥

[[1-7-8-7]]

प्रजा॑प॒ते न त्वदे॑तान्य॒न्य इति॑ तस्यै॑ गृ॒हे जु॑हुयात् ।
यां का॒मये॑त रा॒ष्ट्रम॑स्यै॒ प्रजा॑ स्या॒दिति॑ ।
रा॒ष्ट्रमे॑वा॒स्यै प्र॒जा भ॑वति ।
पर्ण॑म॒येना॑ध्व॒र्युर॑भिषिञ्चति ।
ब्र॒ह्मव॑र्च॒समे॑वास्मिन्त्विषिं॑ दधाति ।
औ॒दुम्ब॑रेण राज॒न्यः ।
ऊ॒र्जमे॑वास्मिन्न॒न्नाद्यं॑ दधाति ।
आश्व॑त्थेन॒ वैश्यः॑ ।
विश॑मे॒वास्मि॑न्पुष्टिं॒ दधा॑ति ।
नैय॑ग्रोधेन॒ जन्यः॑ ।
मि॒त्राण्ये॒वास्मै॑ कल्पयति ।
अथो॑ प्रति॒ष्ठित्यै॑ ॥ ७ ॥

भवत्याहुः पुरुष ओजसेत्याह निरवदयते यजते जन्यो द्वे च ॥ ८ ॥

[[1-7-9-1]]

इन्द्रस्य वज्रोसि वात्रेण इति रथमुपावहरति विजित्यै।

मित्रावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युनज्मीत्याह।

ब्रह्मणैवैनं देवताभ्यां युनक्ति।

प्रष्टिवाहिनं युनक्ति।

प्रष्टिवाही वै देवरथः।

देवरथमेवास्मै युनक्ति।

त्रयोऽश्वा भवन्ति।

रथश्चतुर्थः।

द्वौ संव्येष्टसारथी।

षट्संपद्यन्ते ॥ १ ॥

[[1-7-9-2]]

षड्वा ऋतवः।

ऋतुभिरेवैनं युनक्ति।

विष्णुक्रमान्क्रमते।

विष्णुरिव भूत्वेमाँल्लोकानभिर्जयति।

यः क्षत्रियः प्रतिहितः।

सोऽन्वारभते।

राष्ट्रमेव भवति।

त्रिष्टुभाऽन्वारभते।

इन्द्रियं वै त्रिष्टुक्।

इन्द्रियमेव यजमाने दधाति ॥ २ ॥

[[1-7-9-3]]

मरुताँ प्रसवे जेषमित्याह।

मरुद्भिरेव प्रसूत उज्जयति।

आप्तं मन इत्याह।

यदेव मनसैप्सीत्।

तदापत्।

रा॒ज॒न्यं जि॒नाति॑ ।
अना॑क्रान्त ए॒वाक्रम॑ते ।
वि वा ए॒ष इन्द्रि॑येण वी॒र्येण॑र्द्धते ।
यो रा॒ज॒न्यं जि॒नाति॑ ।
सम॑हमिन्द्रि॒येण वी॒र्येणे॑त्याह ॥ ३ ॥

[[1-7-9-4]]

इन्द्रि॑यमेव वी॒र्यमा॑त्मन्ध॒त्ते ।
प॒शूनां म॒न्युर॑सि तवे॒व मे म॒न्युर्भू॑यादि॒ति वारा॑ही उ॒पान॑हा॒वुप॑मुञ्चते ।
प॒शूनां वा ए॒ष म॒न्युः ।
यद्व॑रा॒हः ।
तेनै॒व प॒शूनां म॒न्युमा॑त्मन्ध॒त्ते ।
अ॒भि वा इ॒यं सु॑षुवा॒णं का॑मयते ।
तस्यै॑श्वरेन्द्रि॒यं वी॒र्यमा॑दा॒तोः ।
वारा॑ही उ॒पान॑हा॒वुप॑मुञ्चते ।
अ॒स्या ए॒वान्त॑र्ध॒त्ते ।
इन्द्रि॑यस्य वी॒र्यस्या॑ना॒त्यै ॥ ४ ॥

[[1-7-9-5]]

नमो॑ मा॒त्रे पृ॑थि॒व्या इ॒त्याह॑हि॒सायै॑ ।
इ॒यद॒स्यायु॑र॒स्यायु॑र्मे धे॒हीत्या॑ह ।
आयु॑रे॒वात्म॑न्ध॒त्ते ।
ऊ॒र्गस्य॑ूर्जं मे धे॒हीत्या॑ह ।
ऊ॒र्जमे॒वात्म॑न्ध॒त्ते ।
यु॒ङ्क्षि॑सि॒ वर्चो॑ऽसि॒ वर्चो॑ मयि॒ धे॒हीत्या॑ह ।
वर्चं ए॒वात्म॑न्ध॒त्ते ।
ए॒क॒धा ब्र॑ह्मण॒ उप॑हरति ।
ए॒क॒धैव॑ यज॒मान॒ आयु॑रूर्जं वर्चो॑ दधाति ।
रथ॑वि॒मोच॑नीया॒ जुहो॑ति॒ प्रति॑ष्ठित्यै ॥ ५ ॥

[[1-7-9-6]]

त्रयो॑ऽश्वा॒ भव॑न्ति ।

रथश्चतुर्थः।
 तस्माच्चतुर्जुहोति।
 यदुभौ सहावतिष्ठेताम्।
 समानं लोकमियाताम्।
 सह संग्रहीत्रा रथवाहने रथमादधाति।
 सुवर्गादेवैनं लोकादन्तर्दधाति।
 हंसः शुचिषदित्यादधाति।
 ब्रह्मणैवैनमुपावहरति।
 ब्रह्मणाऽऽदधाति।
 अतिच्छन्दसाऽऽदधाति।
 अतिच्छन्दा वै सर्वाणि छन्दांसि।
 सर्वेभिरेवैनं छन्दोभिरादधाति।
 वर्ष्म वा एषा छन्दसाम्।
 यदतिच्छन्दाः।
 यदतिच्छन्दसा दधाति।
 वर्ष्मेवैनं समानानां करोति ॥ ६ ॥
 पद्यन्ते दधाति वीर्येणेत्याहानात्यै प्रतिष्ठित्यै ब्रह्मणाऽऽदधाति सप्त च ॥ ९ ॥

[[1-7-10-1]]

मित्रोऽसि वरुणोऽसीत्याह।
 मैत्रं वा अहः।
 वारुणी रात्रिः।
 अहोरात्राभ्यामेवैनमुपावहरति।
 मित्रोऽसि वरुणोऽसीत्याह।
 मैत्रो वै दक्षिणः।
 वारुणः सव्यः।
 वैश्वदेव्यामिक्षा।
 स्वमेवैनौ भागधेयमुपावहरति।
 समहं विश्वेदेवैरित्याह ॥ १ ॥

[[1-7-10-2]]

वैश्वदेव्यो वै प्रजाः।

ता एवाद्याः कुरुते।

क्षत्रस्य नाभिरसि क्षत्रस्य योनिरसीत्यधीवासमास्तृणाति सयोनित्वाय।

स्योना मासीद सुषदा मासीदेत्याह।

यथा यजुरेवैतत्।

मा त्वा हिंसीन्मा मा हिंसीदित्याहाहिंसायै।

निषसाद धृतव्रतो वरुणः पस्त्या स्वासाम्राज्याय सुक्रतुरित्याह।

साम्राज्यमेवैनं सुक्रतुं करोति।

ब्रह्मा३न्त्वं राजन्ब्रह्माऽसि सविताऽसि सत्यसंव इत्याह।

सवितारमेवैनं सत्यसवं करोति ॥ २ ॥

[[1-7-10-3]]

ब्रह्मा३न्त्वं राजन्ब्रह्माऽसीन्द्रोऽसि सत्यौजा इत्याह।

इन्द्रमेवैनं सत्यौजसं करोति।

ब्रह्मा३न्त्वं राजन्ब्रह्माऽसि मित्रोऽसि सुशेव इत्याह।

मित्रमेवैनं सुशेवं करोति।

ब्रह्मा३न्त्वं राजन्ब्रह्माऽसि वरुणोऽसि सत्यधर्मेत्याह।

वरुणमेवैनं सत्यधर्माणं करोति।

सविताऽसि सत्यसंव इत्याह।

गायत्रीमेवैतेनाभिव्याहरति।

इन्द्रोऽसि सत्यौजा इत्याह।

त्रिष्टुभमेवैतेनाभिव्याहरति ॥ ३ ॥

[[1-7-10-4]]

मित्रोऽसि सुशेव इत्याह।

जगतीमेवैतेनाभिव्याहरति।

सत्यमेता देवताः।

सत्यमेतानि छन्दांसि।

सत्यमेवावरुन्दे।

वरुणोऽसि सत्यधर्मेत्याह।

अनुष्टुभमेवैतेनाभिव्याहरति।

सत्यानृते वा अनुष्टुप्।
सत्यानृते वरुणः।
सत्यानृते एवावरुन्धे ॥ ४ ॥

[[1-7-10-5]]

नैनं सत्यानृते उदिते हिंस्तः।
य एवं वेद।
इन्द्रस्य वज्रोऽसि वार्त्रेण इति स्म्यं प्रयच्छति।
वज्रो वै स्म्यः।
वज्रैणैवास्मा अवरपरं रन्धयति।
एवं हि तच्छ्रेयः।
यदस्मा एते रध्यैयुः।
दिशोऽभ्ययं राजाऽभूदिति पञ्चाक्षान्प्रयच्छति।
एते वै सर्वेऽयाः।
अपराजायिनमेवैनं करोति ॥ ५ ॥

[[1-7-10-6]]

ओदनमुद्ध्रुवते।
परमेष्ठी वा एषः।
यदोदनः।
परमामेवैनं श्रियं गमयति।
सुश्लोकाँऽ सुमङ्गलाँऽ सत्यराजाश्नित्याह।
आशिषमेवैतामाशास्ते।
शौनःशोपमाख्यापयते।
वरुणपाशादेवैनं मुञ्चति।
परःशतं भवति।
शतायुः पुरुषः शतेन्द्रियः।
आयुष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति।
मारुतस्य चैकविंशतिकपालस्य वैश्वदेव्यै चामिक्षाया अग्नये स्विष्टकृते समवद्यति।
देवताभिरेवैनमुभयतः परिगृह्णाति।
अपांनघ्रे स्वाहोर्जोनघ्रे स्वाहाऽग्नये गृहपतये स्वाहेति तिस्र आहुतीर्जुहोति।

त्रय॑ इ॒मे लो॒काः ।

ए॒ष्वै॒व लो॒केषु॑ प्र॒ति॒तिष्ठ॑ति ॥ ६ ॥

दे॒वैरि॒त्याह॑ स॒त्यस॑वं करोति त्रि॒ष्टुभ॑मे॒वैते॑नाभि॒ व्याह॑रति स॒त्यानृ॑ते ए॒वाव॑रुन्धे करोति श॒तेन्द्रि॑यः षड् ॥
१० ॥

ए॒तद्ब्र॑ह्मणानि धा॒त्रे र॒त्विना॑ दे॒वसु॒वाम॑र्थेऽतो दे॒वीर्दि॑शः सोम॒स्येन्द्र॑स्य मि॒त्रो द॑श ॥ १० ॥

ए॒तद्ब्र॑ह्मणानि वै॒ष्णवं॑ त्रि॒कपा॒लम॑न्नं वै पू॒षा वा॑शाः स्थे॒त्याह॑ दि॒शो व्या॑स्था॒पय॑त्युद॒ङ्घरे॑त्य॒ ब्रह्मा॑श्न्व॒श्
रा॒जञ्च॑तुः षष्टिः ॥ ६४ ॥